

області охорони природи, раціонального використання та відтворення природних ресурсів, є об'єктивною необхідністю для всього людства.

Для естетико-екологічного виховання важливі складові як позитивні, так і негативні сторони емоційного сприйняття, емоційне ставлення до тих чи інших явищ та ситуацій. Позитивні емоції проявляються при розширенні знань про життя природи і її ролі в житті людини. На їх основі у дитини виникають почуття насолоди, радості від спілкування з природою, потреба перебування в ній. Зневажливе ставлення до природи, псування і бездумне знищення її об'єктів повинні викликати у школярів негативні емоції, які потім переростуть в почуття обурення. У процесі естетико-екологічного виховання учнів можна виділити такі етапи: засвоєння знань про взаємодію людини і природи; формування ціннісних естетико-екологічних орієнтацій, тобто усвідомлення школярами різнобічної цінності природи; розвиток системи норм і правил ставлення до природи.

Отже, щоб навчити дітей берегти навколишній світ, потрібно організовувати таку навчальну діяльність, під час якої учні могли б отримати знання, набути вміння та навички правильної поведінки в природі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тарасенко Г.С. Як навчити дітей милуватися природою. *Початкова школа*. 2012. № 11-12. С. 14–16.
2. Шевцев З.М. Виховання бережливого ставлення до природи. *Початкова школа*. 2013. №3. С. 26–30.

Валерія ДУДНІК,

студентка, 6 курсу ФППОМ

Наукова керівниця: **Олена ГОЛУБ**, доцентка, канд. пед. наук
(Бердянський державний педагогічний університет)

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ ТЕМИ «ПЕДАГОГІЧНА ТЕОРІЯ Я. А. КОМЕНСЬКОГО»

Вища освіта забезпечує фундаментальну, наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей, удосконалення наукової і професійної підготовки, перепідготовку та підвищення їх кваліфікації. Мета вищої освіти сьогодні – це підготовка фахівців, здатних забезпечити перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства через новаторство у навчанні, вихованні та науково-методичній роботі.

Проблему організації освітнього процесу у закладі вищої освіти досліджували різні дослідники, зокрема: О. Антонова, Я. Болюбаш, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, І. Казак, В. Каплінський, Н. Козлова В. Нагаєв, В. Ортинський, М. Скрипник та інші.

Особливе місце у підготовці майбутнього вчителя початкової школи в умовах педагогічного університету займає курс «Історія педагогіки», який

передбачає ознайомлення з багатовіковим генезисом вітчизняної та світової освіти і педагогічного пошуку як важливої сфери духовної культури суспільства.

Обізнаність студентів із курсу «Історія педагогіки» є важливою передумовою успішного входження майбутніх фахівців до педагогічної професії. Історія педагогіки – це наука, яка вивчає ретроспективне становлення та розвиток освітніх і виховних систем від найдревніших часів і до сьогодення. У вивченні історії педагогіки покладено культурологічний підхід, за яким ретроспектива освітніх і виховних систем розглядається як пласт педагогічної культури, який, в свою чергу, є складовою загальнолюдської культури. Тому історико-педагогічні знання та їх розуміння базуються на принципах історизму, логічного взаємозв'язку та об'єктивності (науковості).

Особливою для майбутніх вчителів початкової школи вважаємо тему «Педагогічна теорія Я. А. Коменського». Тому з цієї теми нами було розроблені лекція та практичне заняття.

Ми згодні з В. Каплінським, що лекція – це найекономніший спосіб передачі та засвоєння навчальної інформації, тобто інтелектуальної культури поколінь, вміщеної в межі педагогічних форм навчання. Особливістю лекції з даної теми є можливість викладача викласти у логічно систематизованій формі великий обсяг навчальної інформації. Подача наукових фактів сприяє активізації уваги, мислення студентів, збуджує інтерес і внутрішню активність думки, створює умови для подальшого глибшого і самостійного вивчення начального матеріалу за підручником, посібником [2].

Пропонуємо наступний план лекції на тему «Педагогічна теорія Я. А. Коменського»:

1. Життя та педагогічна діяльність Я. А. Коменського.
2. Світогляд Я. А. Коменського та завдання виховання особистості.
3. Вікова періодизація та система шкіл (за Я. А. Коменським).
4. Класно-урочна система та принципи навчання Я. А. Коменського.
5. Підручники Я. А. Коменського.
6. Я. А. Коменський про школу, вчителя та моральне виховання дітей.

У 1-ому питанні «Життя та педагогічна діяльність Я. А. Коменського» розглядаємо:

- складне дитинство вченого (осиротіння у 12-річному віці);
- вступ до латинської школи в місті Пшерові;
- закінчує Гернборнський університет та вступає до відомого Гейдельберзького університету;
- стає помічником пшеровського єпископа та у цей період він пише свою працю «Листи до неба»;
- Я. А. Коменський має досвід роботи проповідником і одночасно вчителем в іншому чеському містечку – Фульнек (Північна Моравія);
- отримує досвід роботи з дітьми у школі, що в значно обумовило багатство і різноманітність його педагогічного вчення;
- умовах жорстоких переслідувань вчений переходить у маленькому містечку Брандисі під ім'ям графа Жертонинського і у підпіллі він розпочинає написання «Великої дидактики» (1627 р.);

- працює над головною працею свого життя – «Великою дидактикою» і завершує цю роботу в 1632 р., і над відомою книгою «Материнська школа»;

- в 1668 році пише твір під назвою «Єдине необхідне», який став його лебединою піснею.

У другому питанні «Світогляд Я. А. Коменського та завдання виховання особистості» розглядаємо «Дидактичні праці» і, впершу чергу, «Велика дидактика», побудовані на основі сенсуалістичної гносеології. Сенсуалістичний характер світогляду Я. А. Коменського лежить в основі його вчення про наочність. Вчений виводить загальну мету і завдання виховання, триєдине завдання виховання. Я. А. Коменського – автор першої класифікації психологічних особливостей учнів. На підставі педагогічного досвіду формулює принцип природовідповідності виховання.

У 3-ому питанні «Вікова періодизація та система шкіл (за Я. А. Коменським)» розглядаємо важливі компоненти цього вчення – вікова періодизація розвитку дітей, система шкіл, зміст освіти та вимоги до організації роботи навчальних закладів, розробку вікової періодизації і системи шкільної освіти, перший ступень навчання – материнська школа, де сім'я, через яку проходить життя дитини від народження до шести років. Школу рідної мови, котра, на думку Я. А. Коменського повинна бути в кожній общині, в кожному населеному пункті. Латинську школу чи гімназію, на думку вченого, це має бути всезагальна школа, де навчалися б юнаки незалежно від їх майнового і станового положення. Академію і подорожей (18–24 р.) останній, вищий ступень навчання в системі Коменського. Це вік змужнілості чи зрілості. За часів Я. А. Коменського академія мала три традиційних факультети: богословський, юридичний і медичний.

У 4-ому питанні «Класно-урочна система та принципи навчання Я. А. Коменського» розглядається справжній переворот в освіті, давши теоретичне обґрунтування класно-урочної системи шкільного навчання і сформулювавши її основоположні принципи. Умовами правильної організації навчальної роботи Я. А. Коменський вважав такі:

1) клас з незмінним складом учнів і приблизно однаковим рівнем розвитку;

2) твердо визначений час занять;

3) послідовне чергування занять і перерв;

4) одночасну роботу вчителя з усім класом.

«Золоте правило» дидактики» все, що тільки можна, необхідно подавати так, щоб учні сприймали його органами чуття: видиме – зором; чуте – слухом; запахи – нюхом, доступне смакові – смаком, дотику – дотиком. Також розглядаються центральних питань у дидактиці – методи навчання.

У 5-ому питанні «Підручники Я. А. Коменського» можна зауважити, що підручники того часу не відповідали педагогічній системі Я. А. Коменського ні за змістом, ні з методичної точки зору. Розглядається розробка для кожного етапу навчання обсяг навчального матеріалу та висловлювання рядів вимог до підручників. Розглядається «Видимий світ у

малюнках» – це свого роду ілюстрована дитяча енциклопедія первісних знань, її суть на зміст.

У заключному питанні «Я. А. Коменський про моральне виховання дітей, шкільну дисципліну та вчителя» розглядається основне у шкільному вихованні молодого покоління Я. А. Коменський, на його думку – дисципліна. Розглядається «Пансофія» вчений мріяв про ті часи, коли війни і ворожба між людьми і людськими спільнотами стануть неможливими. Дозволеність повністю реалізувати визначальну християнську чесноту «Возлюби ближнього».

Отже, під час опрацювання лекційного матеріалу з тем «Педагогічна система Я. А. Коменського» звертається увага на такі провідні ідеї: Просвітництво – рух, що є орієнтованим на вдосконалення людини засобами освіти. Позначається зростанням питомої ваги педагогічних аспектів культури, що виявилось у його тлумаченні як концепції едукатіонізму – формування особистості. Культуротворчою концепцією став філантропізм – «любов до людини». На противагу педагогічним утопіям минулого, тепер висувалися завдання виживання, підготовки «маленької людини» до життя через практику «малих справ».

Практичне заняття, як зазначають науковці О. Антонова, О. Дубасенюк, І. Казак, Н. Козлова – це групове заняття, яке проводиться під керівництвом викладача, як правило, після прочитаної лекції згідно з розкладами навчальних занять з тем, що вказані в робочих навчальних програмах і планах практичних занять [3; 4; 5; 6].

Ми пропонуємо розглянути наступний план практичного заняття, який складається з таких розділів:

I. Перевірка засвоєння студентами теоретичних положень із теми заняття. Про життя, педагогічну діяльність і світогляд Я. А. Коменського. Його мета і завдання виховання. Характеристику вікової періодизації, системи шкіл і змісту шкільної освіти, розроблених Я. А. Коменським, організацію навчального процесу і обґрунтування ним класно-урочної системи. Також дидактичні погляди Я. А. Коменського, характеристика його шкільних підручників та проблеми шкільної дисципліни в педагогічній спадщині Коменського, його думка про вчителя і вимоги до нього.

II. Обговорення реферативного повідомлення «Я. А. Коменський про зміст початкової освіти».

III. Виконання практичних завдань (по групах). Обговорення глибокого відображення елементів матеріалізму, гуманізму і демократизму. Разом із тим, чому педагог рішуче засуджував твори філософів античного світу: Платона, Арістотеля та інші, наполягав на усуненні їх зі змісту шкільної освіти.

Нами запропоновано методичні рекомендації для підготовки до практичного заняття. Готуючись до відповіді, доречно, надати характеристику епохи, в якій жив і творив видатний педагог, визначити як гуманістичні ідеї епохи Відродження впливали на формування наукового світогляду Я. А. Коменського. Обґрунтувати, в чому полягає демократизм, сенсуалізм, гуманізм і релігійність світогляду Коменського. Для відповіді на це запитання пропонуємо уважно прочитати тексти основних підручників із історії педагогіки.

На самостійну роботу рекомендується реферативне повідомлення на тему «Я. А. Коменський про зміст початкової освіти»: педагогічна діяльність Я. А. Коменський, зміст його початкової освіти, аналіз змісту сучасної початкової освіти та змісту початкової освіти Я. А. Коменського.

Нами також було розроблено тестовий контроль з теми «Педагогічна теорія Я. А. Коменського». При виконанні тестового контролю, головне на що необхідно звернути увагу на знання, уміння і навички студентів, дати змогу ефективно й об'єктивно оцінювати успішність студентів.

Отже, при організації навчання теми «Педагогічна теорія Я. А. Коменського» необхідно звернути увагу на такі ключові моменти, як характеристика епохи, в якій жив і творив видатний педагог, визначення гуманістичних ідей епохи Відродження, що впливали на формування наукового світогляду Я. А. Коменського, вплив ідей Я. А. Коменського на становлення української шкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голуб О. В. Історія педагогіки: навчально-методичний комплекс. Бердянськ, 2013. 250 с.
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: Ніланд ЛТД, 2015. 224 с.
3. Козлова Н.Г. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2014. 200 с.
4. Скрипник М.І. Професія – викладач: практикум із дидактики вищої школи: навчально-методичний посібник. Київ: На електронному носіїві, 2018. 231 с.
5. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 375 с.
6. Казак І.О. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни: навч. посіб. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

Ірина ІЛЬЧЕНКО,

студентка 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти заочної форми навчання факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Науковий керівник: **Ірина БАРБАШОВА,**

д-р. пед. н., доцент (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ДИДАКТИКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні до 2021 року» зазначено, що пріоритетом розвитку освіти є її особистісна орієнтація, підготовка та виховання педагогічних кадрів, здатних працювати на засадах інноваційних підходів до організації освітнього процесу, власного творчого безперервного професійного зростання. Отже, сучасні освітні тенденції передбачають модернізацію традиційних, а також застосування новітніх підходів до підготовки майбутніх педагогів, зокрема використання